

Завитій Ольга

к.е.н., доцент

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ КОШТІВ ЦІЛЬОВОГО ФІНАНСУВАННЯ

Бюджетний контроль – це сукупність заходів, які проводять державні органи пов'язані з перевіркою законності, доцільності і ефективності утворення, розподілу і використання грошових фондів держави і місцевих органів самоврядування.

Бюджетний контроль залежно від часу проведення розподіляється на попередній, поточний і наступний.

Попередній бюджетний контроль здійснюється під час складання, розгляду і затвердження бюджетів різних рівнів, кошторисів доходів і видатків бюджетних установ, розрахунків для одержання бюджетних трансфертів, розробки і прийняття бюджетного і податкового законодавства. Він носить попереджувальний характер.

Поточний бюджетний контроль проводиться в ході виконання бюджету, кошторисів доходів і видатків протягом бюджетного року. Поточний бюджетний контроль здійснюється на основі первинних документів оперативного і бюджетно-бухгалтерського обліку і звітності.

Наступний контроль проводиться після закінчення бюджетного року або певного звітного періоду. При даному контролі на основі звітних бухгалтерських документів виявляють причини відхилень даних від планових, повноту і своєчасність надходження передбачених бюджетом коштів, цільове використання коштів та ін. Наступний бюджетний контроль тісно пов'язаний із попереднім.

Контроль за використанням бюджетних асигнувань – одна із складових бюджетного контролю.

Основне завдання такого контролю: досягти цільового, раціонального і ефективного використання бюджетних коштів. Зазначений контроль здійснюють, як органи державної влади та управління, так і спеціальні служби фінансового контролю.

Фінансові управління і відділи здійснюють контроль за цільовим використанням коштів, виділених із місцевих бюджетів.

До методів бюджетного контролю відносять: документальну і камеральну перевірки, економічний аналіз, ревізію, обстеження. Ревізія - найбільш розповсюджений метод бюджетного контролю; це система контрольних дій, які направлені на всебічну перевірку фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій, а також роботи фінансових органів щодо складання і виконання бюджету з метою встановлення законності проведених операцій, дотримання фінансової дисципліни, порядку і правил організації обліку, достовірності звітності.

Основними завданнями ревізії (перевірок) бюджетних установ є:

- додержання бюджетної дисципліни;
- перевірка правильності планування і використання бюджетних коштів;
- збереження грошових коштів і матеріальних цінностей;
- правильність ведення обліку і звітності;
- законність утворення та ефективність використання позабюджетних коштів.

Повна ревізія передбачає перевірку всіх сторін фінансово-господарської діяльності об'єкта контролю. Часткові - перевіряють тільки окремі види господарських операцій або окремі напрямки діяльності підприємства, установи, організації. Тематичні – це перевірка однотипних установ, організацій по окремих спеціальних питаннях. Комплексні ревізії дозволяють глибше вивчити широке коло питань, які характеризують усі ланки і сторони господарської діяльності підприємства, організації та установи. При суцільній ревізії перевіряють усі документи, які характеризують фінансово-господарську діяльність, починаючи від останньої ревізії. При вибірковій перевіряються лише деякі документи або всі документи, але за певний проміжок часу. Якщо у процесі вибіркової ревізії

виявляються порушення фінансової дисципліни, то проводиться суцільна перевірка всіх документів, які відносяться до фінансової діяльності об'єктів, що ревізуються. Планові ревізії проводять у відповідності з планом контрольно-ревізійної роботи контролюючих органів. Позапланові – це ревізії, які проводять за спеціальними завданнями вищестоящих організацій або за вимогою органів суду і прокуратури. Додаткові ревізії проводять тоді, коли при проведенні першої ревізії не повністю встановлені факти порушень фінансово-господарської діяльності. Повторні ревізії проводять після планової, щоб перевірити, як підприємство чи установа усуває недоліки, відмічені в акті ревізії. Документальні ревізії полягають у тому, що всі господарські операції перевіряють по тих документах, які в бух обліку є основою для бухгалтерських записів. У процесі документальної ревізії перш за все перевіряються:

- наявність і достовірність первинних документів;
- правильність оформлення і своєчасність їх обліку;
- законність видатків, відповідність їх планам, ефективність використання.

Під час фактичної ревізії перевіряють фактичну наявність грошових коштів і матеріальних цінностей, вивчають фактичний пан об'єкта, який перевіряється, по їх наявності у натурі, їх відповідність даним бух обліку. Це - інвентаризація, експертна оцінка обсягів і якості виконаних робіт, обстеження.

Відповідно до статті 119 Бюджетного кодексу України нецільове використання бюджетних коштів, тобто витрачання їх на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України чи рішенням про місцевий бюджет, виділеним бюджетним асигнуванням чи кошторису, має наслідком зменшення асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на суму коштів, що витрачені не за цільовим призначенням, і притягнення відповідних посадових осіб до дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної відповідальності у порядку, визначеному законами України.

У разі нецільового використання бюджетних коштів, отриманих у вигляді субвенції, зазначені кошти підлягають обов'язковому поверненню до відповідного бюджету у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Список використаних джерел

1. Василенко Л.І., Бабич П.С. Місцеві фінанси та фінансова незалежність. Фінанси України. 2018. №8. С.112 – 117.
2. Все про бухгалтерський облік. 2013. № 8.
3. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку. Київ : ЦУП, 2007. 522 с.
4. Левицька, С.О. Окремі питання реформування бюджетного обліку: стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в держаному секторі. Бухгалтерський облік і аудит. 2018. № 6.
5. Лінник В.Г. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 380 с.
6. Панкевич Л. В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: навч. Посібник. Львів : «Аверс», 2012. 316 с.
7. Фінанси. Бюджетна система України. С.О. Булгакова, Л.І. Василенко, Л.В. Єрмоленко, В.Т. Александров, С.М. Недбаєва. Том 1. Київ: НВП «АВТ», 2014.
8. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидєєва Л.І. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 440 с.